

je trg mnogo godina zvao "piazza Adamić", dok misu to ime skinuli i na mjesto njegovo postavili drugo ime: Dante. Ostao je medjutim još uvijek onaj muk, koji je nosio njegovo ime, no sada je Adamićevime preneseno nešto dalje, tamo niže prema Kautridi. Kamo će se još dospjeti — to neka Bog zna!

O Rikardu Zanelli riječka je kronika dušo šutjela. Znalo se, da se nalazi negdje u Jugoslaviji, ali o tome nije nikو vodio računa. Tako barem ja mislim, no kako ja nisam Duši sveti, moglo bi se desiti, da se ja i varam. Bilo ovako ili onako, ipak je došao dan, kad se je ova naša, rekao bih, Skandalozna kromki maša pozabavila s njime. Neke hrvatske novine donijele su prošle sedmice kratku vijest, da je neko u srednjem Zagrebu pucao iz revolvara na hrvatsku predsjednicu bivše riječke samostalne i nezavisne države.

Sjutradan je o tome "Vedettu" donijela cijeli jedan mal romani. Napijeće je napomenula, da Zanella živi većim dijelom u Beogradu, da bude što dalje od onih njegovih ljudi, što su s njime pobegli i kasnije se nastanili u Zagrebu. Ti ljudi da žive u vrlo slabim vodama, da neprestano navajuju na svoga vodu, da imade novaca, a Zanella da na da. Otuda, i nezadovoljstvo onih zagrebačkih Zanelljanaca protiv svoje neusudjenog Predsjednika.

Najveći neprijatelj, da mi je neki Davide de Angel, neđašnji maresalj riječke Kvesture. Taj Angelini čini se da nema ništa andješkoga u sebi, jer je, da je Zanella u nekom poslu stigao u Zagreb, poeo da ga ubidi i zatekavši ga jednog dana u nekoj pustoj ulici opatio u njega ne znam da jedan ih dva bita iz revolvara.

Prema već prije spomenutom vrelu, iz kojega ovo vadim, po srijedi bila bi žena Francuski budi otuđim nato rekao: "Šešer la fam! — a to bi se naski moglo reći — (ja bora mi ne znam, kako bi se to po naslik reklo) — pitat će Ninetu, možda će ona znati." Za sada znajte samo toliko, da na svijetu niti je bilo niti će biti palente ni kaše, što je nime zamijesala žena, i ako možemo vjerovati "Vedettu" (a "Vedetta" je također ženskoga roda!) to je i u onoj zatrebačkoj revolveradi umiješana također jedna žena, i to neka Marija. Ta Marija je bila Zanellina "trajarica", on da je s njom imao i jedno muško dijete. Toj Mariji se da je dogodilo, kako se u takvim priljkama dogadjia i mnogim drugim: Marijana Zanella da joj je jednog dana rekao: sluga pokoran! — i više da joj nije htio blizu. I tako malo povredjen ženski ponos, malo pomanjkanje novaca — sve je to nagnalo Mariju, da u zajednici s onim Angelom zasnuje jedan atentat na Zanellu. I taj atentat je izvršen, ispaljen je hitac iz revolvara, ali čini se, da taj hitac nije odnio ni vlasa sa Zanelline glave.

Ja ne znam koliko bi čovjek mogao da vjeruje ovome romanu. Možda i sve, a možda i ništa. Na Rijeci ima ih mnogo, koji u to ne vjeruju. Pitao sam Ninetu, što ona misli o tome, našto će ona meni: "Ja još ne verujem, ni da si Masimilijana ubili wa Mesike a ni Rodofla wa Majořinga, pak čete da verujem, da su pucali na Zanellu!"

I zaista mi smo Fijumanci bili odvijek vrlo konzervativni, tako konzervativni, da bismo zasluzili, da nas se sve zajedno postavili u jednu veliku konzervu. Inače je i ovđe svi po starome. Mi svi čekamo, da što prije prodje ova zima, koja još nije ni počela, pa da nam dođe proljeće, a s njime i gosti sā mnogo novaca. A dotle neka nam pomore onih četvrtajna na Fijumere, da kažemo i mi, kako su jednom govorili naši stariji. Rokac.

Šimite „Istarsku Rijec“!

PODLISTAK

ERNEST RADETIĆ:

Dite ljubavi

(Pripovijest iz istarskog života u porečkom dijalektu.)

(Nastavak.)

Sva su se gospoda pogledala mržišbon. Takova besida su njim bile ništo novoga i da li nai reka biškup, koji je štuta glava, nego ki drugi, bi mu se bili nasmijali i narugali. Moramo, na žalost, reći, da se je malo ki od te gospode složilo u ten za biškupom. Pre Martin sam je bija pravljiv, ma ni moja razumitija, da bi i študijan čovek moga predikati unako, kako uni brižni kampanjoli. Ter zašto je donke hodija u školul? A ni plovani gražanski, steđo domaći sin, pre Pere Prekalj, že bija nidi iz Medvedići, ni pensa drugačije nego pre Martin. I njemu se je perala, smotra predikati po ščavunski.

Ne smimo nijin zamiriti. Uni bot su bila takova vrimena i ukurilo je da dođe biškup Jure Dobrilza, da probudi

naše ljudi, une študijane i une prizškol, i navadi hi, da je najslajže i najlijepe predikati jazik, ca su nas ga vadile naše matere i da se čovik mora oholiti i ponositi s njim.

"Ko se prvislton pera bolje i lipče, pak čemo predikati po istrijansk," je reka jeno-malo sramežljivo pre Martin i ubrnuja ne pristi drugoj gospodi, da vidi, ca se njin pera.

Ma sad se je ujavila štor sudac, brat stare Katine:

"Jazik kulture je talijanski jazik, a kako je uvo jedan parat talijanske zemlje, valja da se u njeni ne preduka drugačeg nego po talijansku."

"Uprostite, gospodine suće, ma mene su drugače vadili, a ja i sam drugače vidim. Nas je vode, recimo, petnajst. Doli na placi pak je bilo, kako smo vidjili, makar petnajst stotin ljudi. Svi oni predikuju unako, kako smo po pridnikoliko lit, prvo nego smo pošli po školam, i mi sami predikali. A mi sad, kad smo se pomogli, ki z svojom glavom, ki z tujom munjenom pameti, da džemo nos i sramimo se svoga roda?" Ne, to ne bi bilo lipo od nas."

Sudac se je nasmijia nikako poručili,

vo, mahnuja je z rukom i reka: "Ča spominjete une ščavune z place. Ja peran, da je stešo nika razlika mriži na mi i njima. Nego ti Slavinci, od kojih gorite da i mi potičemo, to ni nisu domaći ljudi, nego niki furešti, bogzna skolde, ca smo hi mi pozvali uvamno, da nan delaju kampanju."

"Jenu besudu, da se razumimo," je reka na to biškup, koji se je jeno malo kako i razdjala. "Svaka čast budivan, gospodine suće. Vi ste vode jedini Talijani mriž nam. Bila bi laž i slijepa, da Van rečemo, da ste i Vi, koji se zovete De Franceschi, Slavinac. To bi bila prva. A druga je ta, da uvi nasi ščavuni, kako hi Vi zovete, nisu predušte, prije stavaju vode jur niš manje nego trinajst stotin lit. A ja peran, to čete i sami reći da je pravica, da uni ki živi na jenon mistu miljar i tri sto lit, ne more biti u ton mistu furešte. Stor je prav?"

"Da, je istina, ca gorite bite imali pravo, prisliti, je odgovorija sudac, ama žbaljiti ste u lit. Vaši Slavinci su došli u Istriju prid osantso lit, a ne prid trinajst sto. Mi Talijani smo bili vode prvo vas i imamo veću pravicu."

on mrv, nego i petsto puti. bilo trebe. Lepi čovek bi bil on, se prvega maha prestrašil! Jadi takovemu čoveku, njemu i njece! Boje bi bilo, da se takov bolje da se čovek ne rodi.

Fr.: Ma znaš, da i mane pride v na pamet, da bi morda kadago bolje da se čovek ne rodi.

Jur.: Seprtlja, plašivac, lenčina, injentje — takovi bi bolje storili se ne rode. Ma zdrav čovek, kega je volja delat, ki se ne prestiako mu sve ne gre, kako bi etakovega čoveka bi bila grehota, ga crna zemlja uživa. Svet leži na takoveh ljudi, na ljudi, ki ne boje ni ognja ni biča potresa, ne buge volju, ako njim voda al druga nesreća odnese ono, ča su s mukom sagradili.

Fr.: Je tako, je — ma ja sam već i čul, kako su se naši ljudi tu u Istru prisegovali, da te prodat sve ča i ju i poč tribuhom za kruhom.

Jur.: Kada j to bilo?

Fr.: To bivalo vavez kada bi u tuču potukla grožje, ale pak kada bi njim suša pak kakova druga nestražila letinu.

Jur.: I to je duralo dokle je duralo njihov prvi jad. A kada je jad pacal, oni su ostali kade su i prebjili i kopalni su orali, kako su najbolje miči znali. Takov ti je bil i naš moran, ča se j više topil po more, to je više hlepel za njim. Ako bi mu more razbilo jedan brod, storil bi drugačije, ako bi mu hitilo na dno jednu baraku, napravil bi drugu. Naš čovjek je kako i Merikan: ako mu danas ned propade, jutra digne sopet gore, i tako treba da bude. Svi mi morali bimo bit kako i Amerikani, kako i mrvavi.

Fr.: Pametno zboriš, brate! I ja bim rad bit i Amerikan i mrv, a ako i pčela, ma imam sakraboju pegulu, da mi vavez drugi moj med poji.

Jur.: Mane je dosta, ako mi ostane i samo malo voška, da mi sveti.

IZ RAGICA (kod Buzeta).

Naše stanje.

Skoro iz svih krajeva naše mile Istru javljaju se u "Istarskoj Rijeci" češće mreži iz Račica. No po tome ne treba suditi, da mi Račićani ne osjećamo kojeg sroda i kriji. A ne ide nam ni sve glatka. Osobito ove zime, osjećamo jedan dijelitine — t. j. Uribi, Kortina, Krušvari, Pašutici i jedan dio Brijega — Štetu, koju smo pretrpili od grada. Radi toga se mame zimo u vrlo teškim gospodarskim prilika.

Prema ovogodišnjem rezultatu na poljoprivredarstva i ratarstva, vidi se kako bolje baviti se sa više grana gospodarstva, nego sa jednom ili dvije. Vrlo bi bilo dobro, što više puta spominje na "Narodni Gospodar" baviti se stičarstvom i tako koliko je više moguće. Osobljo bi bilo na važnijih grana i pčelarstvo, koje je kod nas vrlo slabo razvijeno. Bavit se privlastom, nebi bilo bog zna kako teško, posebo lako obavi onda, kad se radi vremenskih prilika drugu ne može da radi. Tako Bože ne, za budućnost će nas priljeti, da dobro progledamo.

Treba nam spomenuti, da poštu u Buzetu imamo ne baš ispravn, jer do sada poznato nam je mnogo slučaja o njegovoj netočnosti.

Svg župnika naša Račice nemaju odlašku već, g. Ivana Brezavčeka, kojem je ostanuo u usponim i kojeg se rado sjećamo.

To ne će biti pravo! Vi ste sudac, mi slabo poznate stare libre. Proštij, bilo svetog Grege pape, koji pise časopis i bistro, da su Slavinci vode milijun i tristo lit, kako san to je reka. Nije vede tri parte, a komoč su četiri Latini i zato njih pripadaju nečetiri, almeno unoliko pravice, koliko i vede.

Biškup, naša istrijanska krv, kad je hodilo za pravdu i pravicu, se je zauvrgao. Zato je i gospodin sudac jedan malo stisa roge, pak je pasa prikao i razgovori.

Ma kako je biškup počea svojin kretarijan Klevon, da dekanon Zilić, starin pre Martinon i z drugima pop koji su svili od naše krv, predikati po slavinsku, ni bilo druge, nego da svih predikaju po našu. I tako se je u većer u Baderni, prvi bot, otkaš svit pameti, mriž gospodon propredikalo po našu. Dekle po hizzi i ljudi pridravati, kad su njih to dekle povidali, samo su se križali.

„Po majkicu! Ni ni naš jezik za ča hititi, su se spominjali sideći pod lađonju. —

(Sljedi.)

IZ VODICA.

Nas vodovod.

Budući da marljivo čitam "Istarsku Rijec", moram i ja da počnem kao i drugi. Dugo je naime vremena prošlo, otkad nema vijesti iz našeg selu u dragoj "Istarskoj Rijeci". Imali bismo se ne mogušta da potužimo, a u prvom redu na naš ekonomsko stanje. Mi Vodovani imamo svog župana ili tako zvanog glavaradzuge, koji se, žalibote, slabo brine za naše gospodarsko stanje. Mi u selu imamo vodovod, kog smo napravili godine 1913. Pre preušte godine išao je vrlo dobro, ali budući da se niko ne brine, da se vodovod popravi, to naravski svakim danom više propada. Na izvoru ove naše slatke vode uzidan je i velik depozit, koji drži 800 lit vode. Dosada je bio pokriven, jer se je tamo brzo napravio i nešto dobro.

Imamo malo niže od ovog vodovoda, još jedan veći, ali se ne možemo sluziti ništa, jer su sve otvoreno. Kada hoćemo da odante uzmemo vodu više putu uhvatinimo takove stvari u njoj, da ovde ne mogu ni spomenuti.

Imamo malo niže od ovog vodovoda, još jedan veći, ali se ne možemo sluziti ništa, jer su sve otvoreno. Kada hoćemo da odante uzmemo vodu više putu uhvatinimo takove stvari u njoj, da ovde ne mogu ni spomenuti.

Mnogi će reći da svemu tomu nije kriv župan, jer nismo imali nikada ništa na njega potužimo. A mi sada se ne tužimo na njega već ga kao čovjeka i postujemo. Svi smo, krvati radi slabog stanja našeg vodovoda. Nu u jednoj obitelji za sve je odgovoran otac, jer on kao glavar obitelji zapovijeda. Tako isto i jedan župan u selu vodi se, on ima da upravlja stanjem u selu, jer njega smo izabrali za svog oca. Ovaj nam je župan već 8 godina, ali ne vidimo popravljivih ni poteza. Kako rekoti sami smo mnogo toga krvati, jer nemamo dovoljno snage, da nas predvodi po pravome putu.

Još bismo imali da javimo o drugim stvarima, ali učiniti ćemo to drugom.

IZ PULE.

Rasprrava radi nesreće u Loberoru.

U četvrtak se je vodila rasprrava na ovađašnjem Tribunalu radi nesreće, koja se dogodila 20. avgusta 1924. u rudokopu hauksu u Loberoru. Tom je prilikom poginuo dvadeset godišnji mladić Ante Kršan iz Sanvitenti. Nesreća je nastala ovakvo:

U jednom rovu rudokopa radilo su spomenuto dana tri radnika. Jedan radnik, koji je bio zaposlen izvan rova opažao je, da se na jednoj strani rova otvara pukotina i kako će se za čas srusiti svzemlja na radnike u rovu. Odmahn je stao kričati nek se spase. Dvojica su se odmah umaknula i time izbjegli smrти, ali Anton Kršan platio je životom. Tog se dana Kršan osjećao vrlo slabim, boljila ga je glava i curila mu je krv. Baš onog momenta, kad je onj radnik kričao nek se spase, Kršanu je tekla krv iz nosa. Podigao je glavu da vidi što je, ali je bilo prekasno da se umakne. Citava jedna strana rova srusila se na njega i on je ostao zaput u zemlji pod zemljom. Njegovi drugovi, koji su izbjegli smrти stali su odmah odigrati život i izlazili bijednog Kršana. Bio je živ i, ali čim su ga dovele u Pulu u bolnicu, umro je, jer je od jakog pritisaka zemlje i silnog udarca bio pobijen u unutrasnosti tijela.

Iza ove nesreće vlasti su poslale komisiju u Loberoru, da istraži uzroke, radi kojih se porušila jedna strana rova. Komisija je konstatirala, da je ona stijena rova, koja se srusila, bila previsi koso, u unutru iskopana, pa su prema tome krviti inžinjeri, koji su imali nadzor nad rovom. Pozvani su bili pred sud inžinjeri Karlo Becker i Bruno Majer. Posto se rov iskopao pod nadzorom Beckera, to ga je sud osudio na 5 mjeseca zatvora, 1000 lira globe, na plaćanje parbenih troškova i oštetu ozlijedjenoj stranci t. j. ocu pojknog Kršana.

Franina i Jurina

Fr.: Je te voja govorit?

Jur.: Je i ni, kako se zame. Zač pitaš?

Fr.: Prej nekoliko vremena sam čital, da su u Americi bili veli raganji i da je nekakav strahoviti veter i da razruši celi jedan njihov grad va Floridi.

Jur.: To sam i ja čital. Malo manj već i pozabil.

Fr.: Ni ja nisam već na to misle, nego ov jedan i prišlo mi je u glavu...

Jur.: Ča ti j' to prišlo va glavu?

Fr.: Prišlo mi je u glavu, da te malo pitam — tebe, ki znaš ča j' bilo i ča ni bilo — da mi malo poveš, ča store Amerikani, kada njim ovako nevera zame ali pak razruši celi jedan njihov grad va Floridi.

Jur.: Ča store? Zamu batić i drugo zrakovo oruđe, pak počnu zidat drugi grad.

Fr.: Na onem istem meste?

Jur.: Na onem istem meste. Da ča si misle?

Fr.: Ja sam misle, da plijunu na ono mesto, i da gredu neki semo a drugi tamo.

Jur.: A starinu da puste, neka gre sva skupa k vragu, ča ne? Tako si ti misle?

Fr.: A da ta ču drugo mislet?

Jur.: Slabo si misle, i slabo bi delali ljudi, kad bi sv misle kako ti. Ceš da ti poveni onu štoriju od mračne i one njegove trešće?

Fr.: Je to on mrv, ki je našal jednu trešćicu, i dvajset i devet puti ju zivjeli na vrh muravnjaka i svaki put mu se je zivljala dole, dokle ju ni treseti put sopet čapal i zivukal gore i srećno u najzad bilješk stupil sputil, ča onu svijušku. Je toha štorija?

Jur.: Baš to! I vidis: uprav onakovi, kako i on mrv, su ti i Amerikani. Da njim sto puti poplava pobere sva ča imaju, ale da njim organi uništiti kuću i kućišće ili da njim ragan, kako oni neki dan van Kršan platio je životom. Tog se dana Kršan osjećao vrlo slabim, boljila ga je glava i curila mu je krv. Baš onog momenta, kad je onj radnik kričao nek se spase, Kršanu je tekla krv iz nosa. Podigao je glavu da vidi što je, ali je bilo prekasno da se umakne. Citava jedna strana rova srusila se na njega i on je ostao zaput u zemlji pod zemljom. Njegovi drugovi, koji su izbjegli smrти stali su odmah odigrati život i izlazili bijednog Kršana. Bio je živ i, ali čim su ga dovele u Pulu u bolnicu, umro je, jer je od jakog pritisaka zemlje i silnog udarca bio pobijen u unutrasnosti tijela.

Fr.: Zač imaju beči, ma da nimaju beči — ne bi.

Jur.: Japonezi su siromašniji od njih, a i mja ih mej njim i takoveh, ki nimaju ni koliko mi imamo, pak pogledaj ih malo: ne prodje mesec, da im kuću ni zruši ale vulkan ate polores ale organj ali pak tifun — strahoviti ragan. Pak? Kada Japonezi, da se je ujavila štor sudac, brat stare Katine:

"Jazik kulture je talijanski jazik, a kako je uvo jedan parat talijanske zemlje, valja da se u njeni ne preduka drugače nego po talijansku."

"Ko se prvislton pera bolje i lipče, pak čemo predikati po istrijansk," je reka jeno-malo sramežljivo pre Martin i ubrnuja ne pristi drugoj gospodi, da vidi, ca se njin pera.

Ma sad se je ujavila štor sudac, brat stare Katine:

"Jazik kulture je talijanski jazik, a kako je štuta glava, nego ki drugi, bi mu se bili nasmijali i narugali. Moramo, na žalost, reći, da se je malo ki od te gospode složilo u ten za biškupom. Pre Martin sam je bija pravljiv, ma ni moja razumitija, da bi i študijan čovek moga predikati unako, kako uni brižni kampanjoli. Ter zašto je donke hodija u školul? A ni plovani gražanski, steđo domaći sin, pre Pere Prekalj, že bija nidi iz Medvedići, ni pensa drugačije nego pre Martin. I njemu se je perala, smotra predikati po ščavunski.

Ne smimo nijin zamiriti. Uni bot su bila takova vrimena i ukurilo je da dođe biškup Jure Dobrilza, da probudi

